

Stavanger Universitetssjukehus
Helse Stavanger HF

Adferd i sterilsentral - hygieniske prinsipper

Marit Mathisen
leder smittvern
Lillestrøm 17. mars 2011

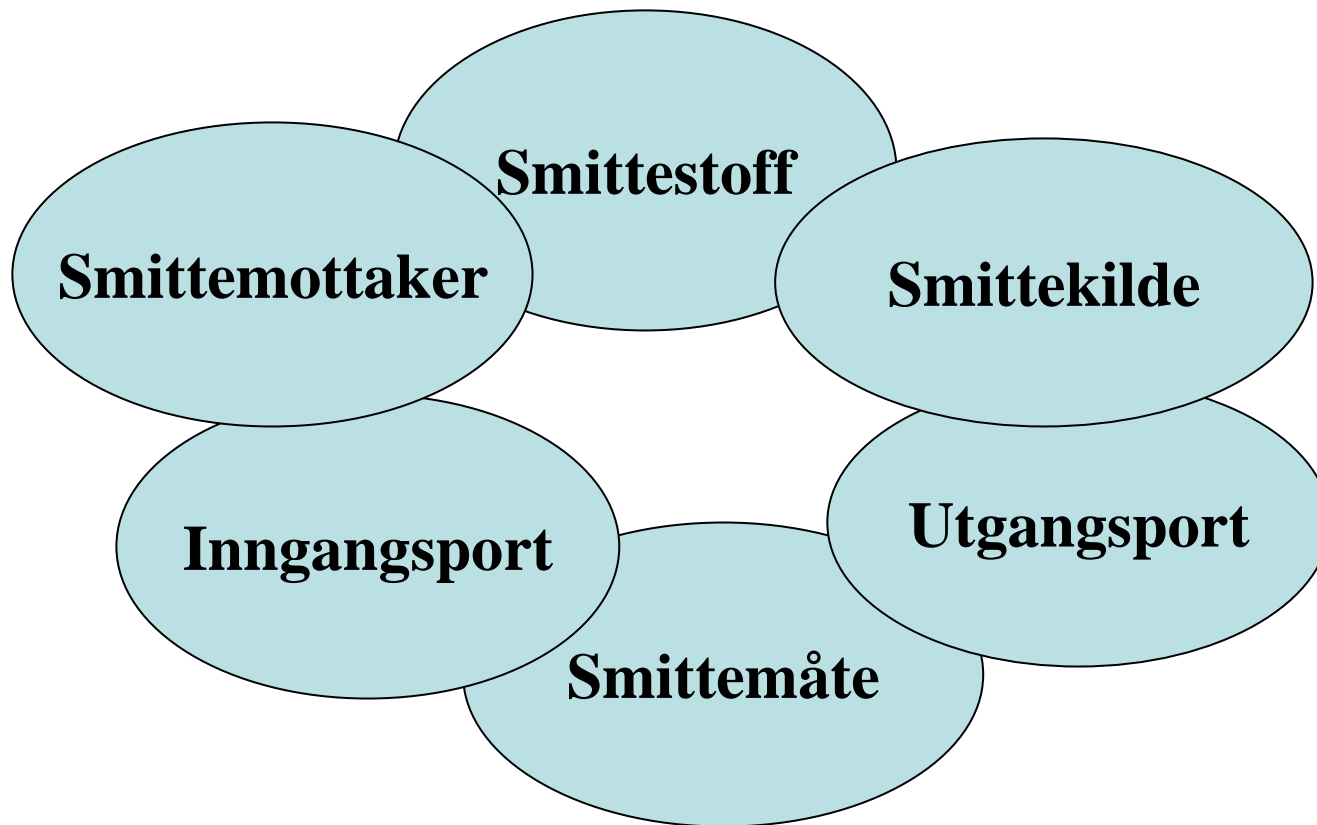

Adferd i sterilsentral hygieniske prinsipper

Ved å tenke smittevern i alle arbeidssituasjoner, bidrar du til å redusere smittefaren for pasienter, deg selv og andre

Smittekjeden

Smittestoff

- Definisjon
 - Mikroorganisme som har evne til å formere seg og fremkalle infeksjon
- Mengde mikroorganismer
- Hvor potent smittestoffet er

Klassifisering av biologiske faktorer.

- gruppe 1
 - liten fare for sykdom (hvite staf)
- gruppe 2
 - kan gi sykdom, lite smittefarlig (E.coli)
- gruppe 3
 - fare for alvorlig sykdom, kan forbygges og behandles(miltbrann)
- gruppe 4
 - fare for alvorlige epidemiske sykdommer, ingen vaksine eller behandling (Ebola)

Mikrobers overlevelse utenfor kroppen

- Stor variasjon avhengig av :
 - Mikroben
 - gule Staffylokokker 3-10 mnd
 - meningokokker timer
 - Miljøet
 - temperatur
 - fuktighet
 - overflaten
 - Lys

Smittekilde

- Definisjon
 - Den person eller det materiale som har forårsaket smitte eller avgitt smittestoff
- Eksogen smitte = smitte utenfra
 - Andre pasienter, personalet, besøkende, gjenstander
- Endogen smitte = smitte fra en selv

Smittespredning

- smittemengde
- smittemåte
- mikrobens evne til overlevelse utenfor kroppen
- inngangsport for smitte
- motakelighet for smitte

Motstandskraft mot infeksjon

- Pasienter med nedsatt infeksjonsforsvar
 - kan bli alvorlig syke selv med mikrober som normalt ikke framkaller sykdom
- Personer med normalt infeksjonsforsvar
 - Vanligvis personalet og besøkende
 - Relativt lite utsatt for å bli syke

Smittemåter

- Smittestoffet må frigjøres fra smittekilden for at smitteoverføring kan skje = utgangsport
- Samme type mikrobe kan overføres på mer enn en måte

Smittemåter

Kontakt og dråpesmitte - Luftsmitte

- 90% av alle infeksjoner spres gjennom kontaktsmitte
- Direkte kontaktsmitte
- Indirekte kontaktsmitte
 - Via et forurenset mellomledd
 - Hender
 - Hendel på vask, dørhåndtak, PC-tastatur
 - Arbeidstøy, sengetøy, instrumenter, bekken
- Dråpesmitte og luftsmitte

Bryt smittekjeden

- Fjerne smittekilde dersom det er mulig
- isolere smittekilden
- gi arbeidstakerne opplæring i sikre arbeidsrutiner og god hygiene
- bruk verneutstyr dersom en ikke kan bli godt nok beskyttet på andre måter
- tilby vaksine der det finnes

Risiko !?

- Hva kan gå galt?
- Hva kan vi gjøre for å hindre at noe går galt
- Hva kan vi gjøre for å redusere konsekvensene dersom noe går galt ?

Infeksjonskontrollprogram

- Et skriftlig program for det infeksjonsforbyggende arbeidet ved institusjonen
 - Infeksjonsforebygging
 - Infeksjonsovervåking

Basale smittevernrutiner

- Håndhygiene
- Hansker
- Munnbind, øyebeskyttelse, vesir
- Beskyttelsesfrakk
- Utstyr
- Renhold
- Avfall
- Sengetøy og tekstiler
- Pasientplassering
- Hostehygiene
- Trygg injeksjonspraksis
- Desinfeksjon av hud
- Beskyttelse mot stikkskader
- Smitteisolering kommer som et tillegg

Håndhygiene

- 1847 Semmelweiss
Innføring av håndvask med Klorkalkvann.
Dødelighet redusert fra 12% til 3% på få uker
- Nyere us. viser klar sammenheng mellom håndhygienefrekvensen hos personalet og forekomsten av sykehusinfeksjoner
- Us. fra flere land viser at helsepersonell vasker hendene i ca. 50% av de tilfellene der det er nødvendig

Håndhygiene

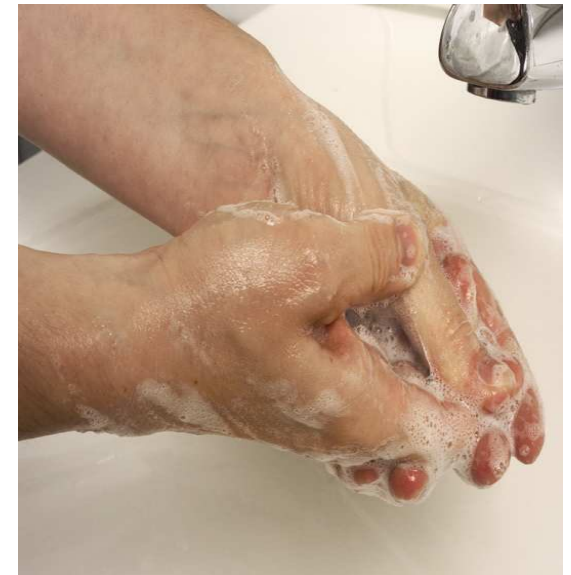
- Utføres før du tar i noe rent og etter du har tatt i noe skittent

Metoder :

- Hånddesinfeksjon (15 sekund)
- Håndvask med såpe (30 sekund)

Ved korrekt utført håndhygiene oppnås:

- Redusert spredning av infeksjoner i helseinstitusjoner
- Vern av helsepersonell mot smitte i arbeidssituasjoner

Håndhygiene

- Hendene skal være uten ringer, armbånd og armbandsur
- Neglene skal være korte og uten neglelakk
- Kunstige negler skal ikke brukes
- Sår og rifter plastres med flytende plaster før arbeidshagens start
- Ved væskende sår på hender / håndledd skal avdelingsleder vurdere annet arbeid / sykemelding

Hånddesinfeksjon

- Mål
 - Drepe de påførte mikrobenene på hendene
- Når:
 - Skal utføres før rene og etter urene arbeidsoppgaver
- Hvordan:
 - Hendene må være synlig rene og tørre når hånddesinfeksjonsmidlet påføres
 - Gni inn hånddesinfeksjonsmidlet til huden blir tørr i minst 15 sekunder

Håndvask

- Mål:
 - Fjerne de påførte mikrober fra hendene
- Når:
 - Håndvask skal utføres når hendene er synlig tilsølt eller forurenset med proteinholdig materiale, eller er synlig forurenset med blod eller andre kroppsvæsker
- Hvordan:
 - Håndvask skal utføres i minst 30 sekunder

Effekt av håndvask

Effekten av
personalets
håndvask

- Effektivt vasket av alle
- Dårlig vasket av 16%
- Dårlig vasket av 28%
- Dårlig vasket av 56%

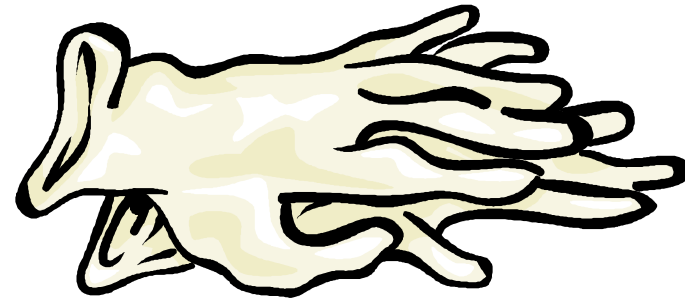
Håndflate

Håndbak

(Kilde: «Nursing Times»)

Hansker

- Skal benyttes ved alt arbeid som innebærer smitterisiko ved direkte hudkontakt
- hansker skal gi den beskyttelse det er behov for, både i forhold til biologiske faktorer og i forhold til fysiske og kjemiske påvirkninger
- Minst mulig allergifremkallende

Hansker

- hansker skal brukes til de oppgaver de er laget til
- hansker er ingen absolutt barriere
- hull kan oppstå under bruk
- derfor er det nødvendig med hånddesinfeksjon etter hanskebruk

Arbeidstøy

- erstatter privat tøy på arbeidsplassen
- skal dekke alt synlig privat tøy
- ikke brukes utenfor sykehuset

- spesial tøy i enkelte avdelinger - operasjon

Munnbind / øyebeskyttelse / visir

- Beskytter slimhinner i øyne, nese, munn ved prosedyrer der det kan være sprut av blod, kroppsvæsker eller ekskrementer

Stellefrakk / plastikkforkle

- Hindrer at personaltøyet blir forurenset
- Ta av stellefrakk når prosedyren er gjennomført og utfør håndhygiene

Utstyr

- Brukt utstyr som er forurenset håndteres slik at det ikke kommer i kontakt med hud eller slimhinner, tøy eller annet utstyr for å hindre overføring av mikroorganismer til pasienten eller miljø
- Nøyte rengjøring og desinfeksjon
 - Varmedesinfeksjon er best og anvendes om mulig
 - Vaskedekontaminator
 - Spyledekontaminator
 - Kjemisk desinfeksjon

Dekontaminasjon

- En eller flere prosesser som gjør flergangs utstyr sikkert for personalet å håndtere og sikkert for bruk til pasienter

Rengjøring

Rengjøring

+ desinfeksjon

Rengjøring

+ desinfeksjon

+ sterilisering

Valg av metode

Hvilken metode skal benyttes?	Rengjøring	Desinfeksjon	Sterilisering
Når tilstedeværelse av mikrober ikke øker risikoen for infeksjon	F.eks: BT- apparat Stetoskop Krykker		
Når reduksjon av mikrober minsker risikoen for infeksjon	x	F.eks: Blodtilsølt/ kontaminert	
Når totalt fravær av mikrober er nødvendig	x	x	F.eks: Kirurgiske instrumenter

Når skal det desinfiseres

Utstyr skal desinfiseres mellom hver pasient og før det sendes fra brukersted til videre behandling for eksempel ved:

- Kontroll
- reparasjon
- emballering
- sterilisering

Desinfeksjon

- Utstyr, desinfiseres snarest mulig
- Den som bringer ut utstyret har ansvaret
- Bruk alltid hansker (Latex, evt Nitrile)
- Desinfeksjon utføres som regel før rengjøring
- Sammensatt utstyr demonteres
- Desinfeksjonkar m/lokk. Utstyret ”dekket helt”
- Etterpå rengjøres og skylles alle gjenstander under rennende vann
- Utstyret tørkes godt før lagring / evt. sterilisering

Renhold

- Inventar, vanlige berøringspunkt og andre flater rengjøres regelmessig med vanlig vann og såpe
- Flekkdesinfeksjon ved søl av kontaminert materiale

- Ting som mistes på golv er skittent
- Varer skal ikke lagres på golv

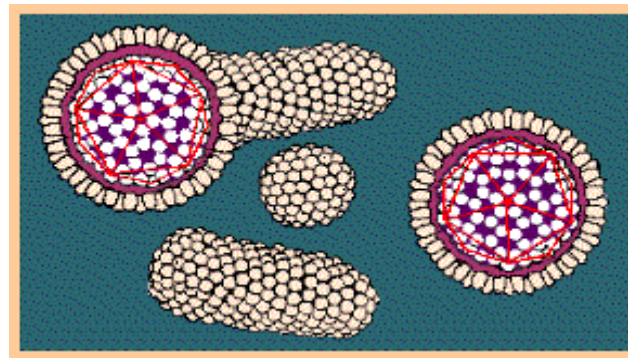
Hostehygiene

- Unngå å hoste og nyse mot andre
- Dekk til munn og nese med papir som umiddelbart kastes
- I enkelte tilfeller – vurder om den som hoster/nyser skal bruke munnbind
- Håndhygiene

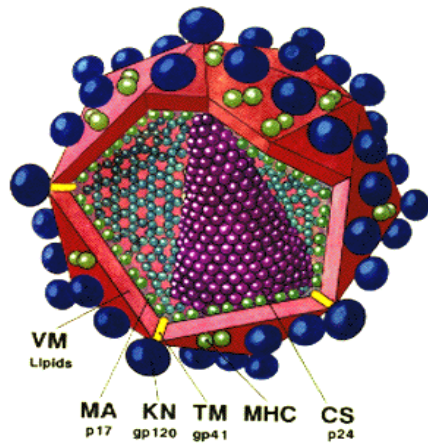
Blodsmitteagens

Hepatitt B (HBV)

HIV

MATURE HIV

Hepatitt C (HCV)

Risikosituasjoner

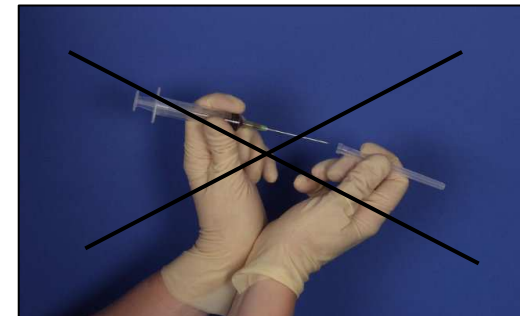
- Stikk- og bitt-skade:
 - stikk på nål eller skarp gjenstand
 - bitt som forårsaker blødning
- Tilsøling med smittemateriale av slimhinner i øye, munnslimhinner eller skadet hud
- Seksuell eksponering ved ubeskyttet samleie

Stikkskader – forebyggende tiltak

- Vær forsiktig ved håndtering av spisse og skarpe gjenstander som sprøytespisser, suturnåler, skalpeller, skalpellblad, glass og lignende
- Bruk god tid og konsentrer deg om prosedyren
- Beskyttelseshylsen til sprøytespisser skal ikke settes på etter bruk

Stikkskader - førstehjelp

- Ved stikkskade med spontan blødning anbefales det å tilstrebe litt blødning ved forsiktig klemming
- Ved stikkskader uten spontan blødning skal man ikke framkalle blødning
- Vask/skylt grundig med vann
- Desinfiser tilslutt med Klorhexidin spritopløsning 5mg/ml eller desinfeksjonssprit (70%)

Stikkskader – økt risiko

- Stor blodmengde (transfusjon)
- Synlig blod på gjenstanden
- Dyp skade
- Hul nål
- Mye virus i blod

Stikkskader – mindre risiko

- Stikk gjennom hanske
- Kompakt nål
- Eksposisjon av slimhinner

